

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เศรษฐกิจของไทยขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องทั้งการค้าในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ ยังได้มีการคิดค้น และสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ใหม่ขึ้นเพื่อช่วยในการส่งเสริมและพัฒนา ระบบการค้าหรืออุตสาหกรรม ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดความตื่นตัวในการคุ้มครองสิทธิของตน ทุกภาคส่วน โดยรวมถึงสิทธิทางปัญญาด้วย ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของสิทธิ ทำให้ การฟ้องร้องคดีทั้งในส่วนของประชาชน หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานราชการฟ้องร้องนำคดีขึ้นสู่ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นเป็นอันดับ จึงมีคดีพิพาทเข้าสู่การพิจารณา พิพากษาเป็นจำนวนมากตามไปด้วย และทำให้ปริมาณคดีที่ค้างพิจารณาในศาลมากขึ้นทุกชั้นศาล

การสร้างบรรทัดฐานในการระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และเป็นประโยชน์แก่ ทุกฝ่าย ทำให้เกิดสภาพบังคับที่ได้ผลชัดเจนขึ้น เห็นว่ากระบวนการพิจารณาคดีของศาลจัดเป็นการ ระงับข้อพิพาทที่ดีที่สุด แต่อย่างไรก็ดีย่อมจะมีข้อเสียอยู่บ้าง ซึ่งกระบวนการพิจารณาคดีของศาลไทย ประสบกับปัญหาคดีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ได้สัดส่วนกับกำลังผู้พิพากษา ประกอบกับปัจจุบันมีการ พิจารณาคดีแบบต่อเนื่องและครอบงำคณะทำให้การพิจารณาเกิดความล่าช้า ในการพิจารณาคดีและมี คดีค้างคั่งในศาลเป็นจำนวนมาก สภาพปัญหาเช่นนี้เกิดขึ้นในต่างประเทศเช่นกัน ซึ่งในประเทศ สหรัฐอเมริกาก็ได้ทำโครงการระงับข้อพิพาทโดยทางอื่น (Alternative Dispute Resolution) เรียกย่อว่า “ADR” เข้ามาช่วยในการลดปริมาณคดีลง เนื่องจากเห็นว่าจำนวนคดีเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ จนมีจำนวนสูง กว่าอัตราผู้พิพากษาที่จะรับมือได้ นอกจากก่อให้เกิดความสูญเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างใหญ่หลวง แล้ว ยังกระทบกระเทือนถึงสุขภาพจิตของคู่ความจำนวนไม่น้อยด้วย โครงการ ไกล่เกลี่ยที่ยังให้เกิดการ ประนีประนอมยอมความของศาล นับว่าเป็นการช่วยลดปริมาณคดีที่ค้างคั่งอยู่ในศาลลงได้จำนวนมาก และช่วยลดปริมาณคดีที่ขึ้นสู่ศาลได้เป็นจำนวนมากด้วย โดยเห็นว่าการ ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเป็นวิธีการ ระงับข้อพิพาทที่ดีที่สุดที่จะเป็นการช่วยในการลดปริมาณคดีลงได้ ทั้งยังช่วยให้คดีนั้นจบลงได้อย่าง

รวดเร็ว อีกทั้งยังเป็นการระงับข้อพิพาทที่ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์สูงสุดด้วยกระบวนการไกล่เกลี่ยที่มีความรวดเร็ว ประหยัดและเป็นธรรม ดังนั้น กระบวนการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยจึงมีประโยชน์อย่างมาก ผู้ศึกษาจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาและหาแนวทางเพื่อให้กระบวนการนี้เองเป็นที่ยอมรับ มิใช่เป็นเพียงทางเลือกในการระงับข้อพิพาทเท่านั้น

จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้นเป็นเรื่องที่ควรทำการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องการระงับข้อพิพาทโดยวิธีการไกล่เกลี่ยเพื่อสร้างเสริมให้มีประสิทธิภาพ และเป็นการกำจัดคดีบางประเภทที่สามารถไกล่เกลี่ยได้ออกไปก่อนนำคดีขึ้นฟ้องศาลด้วย ซึ่งเป็นการช่วยลดปริมาณคดีในศาลและคดีที่จะขึ้นสู่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้เป็นอย่างมาก

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
5. เพื่อเสนอแนะมาตรการที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้นยังคงมีปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดทั้งในทางปฏิบัติและทางทฤษฎี เนื่องจากไม่มีความชัดเจนทางกฎหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการและหลักการในการดำเนินการไกล่เกลี่ย รวมไปถึงบทบัญญัติ กฎเกณฑ์ ขอบเขตอำนาจและบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

รวมทั้งคุณสมบัติของผู้ดำเนินการ ไกล่เกลี่ยซึ่งยังคงขาดมาตรฐานที่นำมาใช้บังคับในส่วนนี้ซึ่งอาจส่งผลถึงความไม่เป็นกลางและหรือความไม่เป็นธรรมได้ ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้นเกิดปัญหาความล่าช้าและไม่เป็นธรรม จึงควรมีกฎหมายออกมารองรับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางอย่างเป็นทางการ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษานี้มีขอบเขตศึกษาถึงที่มา หลักการ แนวคิดและวิวัฒนาการของคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนั้นจะได้ศึกษารูปแบบ มาตรการและขอบเขตของคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยทำการจะได้ศึกษาจากบทบัญญัติตามกฎหมายต่างประเทศและตามบทบัญญัติของกฎหมายไทย โดยมุ่งเน้นศึกษากรณีคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเพื่อให้เห็นถึงสภาพปัญหาอย่างชัดเจนและเพื่อให้ได้มาซึ่งบทสรุปและเสนอแนะต่อไป

1.5 วิธีการดำเนินศึกษา

สารนิพนธ์เรื่องนี้ใช้วิธีค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากบทบัญญัติของกฎหมาย ตำรากฎหมาย บทความทางกฎหมาย และคำพิพากษาของศาลทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจน ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา บทความ รายงาน การศึกษา ข้อมูลสถิติ วิทยานิพนธ์ และเอกสารต่างๆ ในรูปแบบอื่นๆ รวมทั้งในแผ่นซีดี ดีวีดี และ อินเทอร์เน็ต แหล่งข้อมูลของเอกสารได้จากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย จากนั้น ได้นำข้อมูลทั้งหลายมาทำการวิเคราะห์เพื่อตอบคำถาม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบกับประเด็นที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ ภายใต้หลักการ ทฤษฎี หลักกฎหมาย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
2. ทำให้รับรู้แนวคิดและวิวัฒนาการเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในต่างประเทศ
3. ทำให้เข้าใจมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีในทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในต่างประเทศ
4. ทำให้เห็นถึงปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะ
5. เพื่อนำข้อเสนอแนะไปใช้เป็นแนวทางในกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางต่อไป